

UB 1075(1)

PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA
(Comitè Executiu)

Joan COMORERA
Secretari General

Mort al Penal de Burgos el 8 de juny del 1958

***Aportació a la història
política, social i nacional
de la classe obrera
de Catalunya***

Efemèrides revolucionàries i nacionals

EN poc menys d'un segle, llegim en el calendari polític de Catalunya:

El 10 de maig del 1840, el teixidor Joan Munts funda a Barcelona l'Associació Mútua d'Obrers de la Indústria Cotonera, la primera societat obrera de resistència al capital registrada a Espanya.

El segon trimestre del 1854 és creada a Barcelona la primera Federació de Societats obreres de resistència sota el nom d'Unió de Classes.

Dilluns 2 de juliol del 1855, els obrers de Barcelona declaren la primera vaga general d'Espanya.

El juny del 1870 es celebra a Barcelona el Primer Congrés obrer d'Espanya en el qual es constitueix la Federació Regional Espanyola de l'Associació Internacional dels Treballadors.

L'agost del 1882, el Congrés Obrer Nacional funda a Barcelona l'Associació Nacional de Treballadors d'Espanya.

Els dies 12, 13 i 14 d'agost del 1888 es funda a Barcelona la Unió General de Treballadors.

Els dies 23, 24 i 25 del mateix mes d'agost es celebra a Barcelona el Primer Congrés del Partit Socialista Obrer Espanyol, fundat a Madrid el 2 de maig del 1879.

El mes de març del 1902 esclata a Barcelona la primera vaga general revolucionària d'Espanya i d'Europa, anterior a la russa del 1905.

Del 30 d'octubre al primer de novembre del 1910 es funda a Barcelona la Confederació Regional del Treball de Catalunya, matriu de la Confederació Nacional del Treball, fundada el primer

de setembre del 1911, ambdues al Palau de Belles Arts de la capital de Catalunya.

El 1917, Barcelona és la seu de l'Assemblea de Parlamentaris que s'oposa al gover reaccionari de Madrid, amb assistència de 77 parlamentaris, i que és el preludi de la vaga general revolucionària que esclata el 13 d'agost i dura fins el dia 19.

El primer de juliol de 1918 es funden a Barcelona els primers Sindicats Únics d'Indústria.

Del 1923 al 1930, Catalunya és el fortí bàsic de la lluita contra la dictadura dels generals Primo de Rivera, Berenguer i Aznar.

El 14 d'abril del 1931, Catalunya és la primera a proclamar la Segona República espanyola.

El 6 d'octubre del 1934, Catalunya, solidària del proletariat d'Astúries, s'aixeca en pes en defensa de la Institucions republicanes i autonòmiques.

En les eleccions del 16 de febrer del 1936, Catalunya derrota els lerrouxistes i gilroblistes, lligaires i requetés.

El 19 de juliol del 1936, Catalunya és la primera a derrotar els militars sublevats.

El 23 de juliol del 1936, el Comitè d'Enllaç dels quatre partits marxistes de Catalunya funda a Barcelona el Partit Socialista Unificat de Catalunya, adherit a la Internacional Comunista.

Catalunya al capdavant de la Revolució espanyola

Sense exagerar podem dir que del 10 de maig del 1840, quan Joan Munts associà els teixidors de Barcelona, fins el 23 de juliol del 1936, en què es realitzà la unitat política de socialistes i comunistes en el P.S.U. de C., els principals esdeveniments de la història espanyola han tingut per marc la capital de Catalunya.

Perquè és a Catalunya on la burgesia hispànica es desenvolupa primer, per llei del desenvolupament històric és també on l'organització obrera va donar les seves primeres passes per a defensar-se del naixent capitalisme espanyol. Fins a arribar al magnífic exemple de fer la unitat política de les forces marxistes en un país capitalista sobre la base del marxisme-leninisme.

I, on es produí aquest esdeveniment històric, de veritable transcendència mundial? Es produí en un país on la qüestió nacional és una realitat viva. Una realitat contra la qual han lluitat unes vegades les forces de la burgesia agrària espanyola, monopolitzadora del Poder, i altres vegades les direccions del propi moviment obrer, que no veien o no volien veure que la qüestió nacional forma part integrant i indivisible de la revolució proletària.

El dia que a Catalunya va fer-se la síntesi de les aspiracions de la classe obrera i de les nacionals catalanes amb la unificació dels quatre partits marxistes que entre tots no sumaven més de deu mil afiliats, el P.S.U. de C. reüní immediatament més de cinquanta mil treballadors i, entre ells, els millors quadres del moviment sindical. Aquest exemple va repercutir en la U.G.T., els Sindicats de la qual, ahir simples noms a Catalunya, abans d'acabar l'any 1936 reunien 300 000 afiliats, motiu pel qual la C.N.T., d'inspiració anarquista, deixà d'ésser hegemònica en el moviment sindical català. Circumstància que vingué a tancar el llarg cicle d'infantilisme revolucionari anarcosindicalista i de l'experiència reformista socialdemòcrata.

Per tal que no prosperessin el moviment obrer ni el moviment nacional de Catalunya, els governs de Madrid acudiren a totes les armes durant gairebé un segle.

Pel nombre limitat de pàgines de què disposem no ens és possible d'enumerar els tràgics episodis d'aqueixes lluites que costaren tanta sang i gairebé exclusivament obrera a conseqüència de la maniobra de llançar el moviment obrer contra el nacional i viceversa.

Cap dirigent d'un partit espanyol — el Socialista i el Comunista compresos — no va saber adonar-se en 1936 de l'esdeveniment polític que es produí amb la creació del P.S.U. de C. I

P.S.O.E. va refusar la invitació que li fou feta de delegar un dels seus membres a la direcció del nou partit. El P.C. d'Espanya la va acceptar. El resultat fou, però, que aqueixa acceptació va portar més que no va ajudar. Només la guerra — i encara no sempre — va permetre que visqués, ple de dificultats, no pas totes imputables a la guerra. Altrament, el company Comorera no hauria acudit per dues vegades a la Internacional.

Ocupada Catalunya pel feixisme, pels camps de concentració de França va començar a circular la versió segons la qual la guerra l'havíem perdut « per culpa de Catalunya », és dir, per culpa del P.S.U. de C., és dir, per culpa del seu secretari general, company Joan Comorera. Una tal versió no era pas d'origen anarcosindicalista ni de cap partit republicà. Portava la marca del Buró Polític del P.C. d'Espanya. I un dels aparells transmissor d'aquella veritat fou Wenceslau Colomer, a l'època secretari general de les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya.

Per dolorós que sigui haver-ho de proclamar al cap de trenta anys, el deure revolucionari obliga a proclamar-ho, perquè « només la veritat és revolucionària », com ha afirmat el company Gramsci.

El P.S.U. de C. ha pagat aquesta veritat amb totes les formes del dolor, puix que per ella han sofert persecucions i fins la mort un gran nombre dels seus militants el nom dels quals no podríem donar sense caure en injustes omissions. Els comprèn i representa tots, TOTS, el sacrifici personal de Joan Comorera. Aquesta glòria és nostra, de la classe obrera i del poble de Catalunya i en fem partícips els obrers, els republicans i els demòcrates d'Espanya entera.

Contra ella han conspirat uns obcecats que han ocupat i ocupen encara la direcció del P.C. d'Espanya fins a assolir en més d'un aspecte la destrucció del nostre Partit.

I total, al servei de quina causa? Per a servir qui?, preguntava des d'un article memorable el que fou el nostre secretari general. En cap cas la causa de la classe obrera de Catalunya ni d'Espanya en general. I aquí teniu els fets. Indefensos continuen la classe obrera i tot el poble de Catalunya per l'absència efectiva del seu partit d'avantguarda. Aquest partit no pot ser-ho l'esquelètica secció catalana del P.C. d'Espanya que fa ús d'un títol que no li pertany, per tal com els seus autors han traït el seu esperit i n'han falsificat l'essència.

Per què més preàmbuls?

A continuació segueix el treball de recopilació d'uns documents que són la història d'un crim premeditat — més que no pas la d'un error polític inconcebible — i per part nostra constituïria un delict de lesa classe obrera si, podent-ho fer, — gràcies a la solidaritat de la qual ha estat objecte el nostre partit —, no els donéssim al públic. Perquè només la veritat és revolucionària.

Les conspiracions contra el P.S.U. de Catalunya

Les conspiracions contra el P.S.U. de C.

Capítol I

Del Ple d'Anvers a la reunió de la I.C.

La tesi segons la qual vam perdre la guerra, no a Catalunya, ans bé « per culpa de Catalunya », amb tota la infàmia que suposava per al nostre Partit, accentuà la necessitat de convocar l'anomenat Comitè Central d'Anvers i al qual van assistir tots els membres que havien evitat l'internament als camps de concentració de França i altres que havien sortit clandestinament d'aquests camps.

Ben entès es va tractar de la nostra derrota militar i fins i tot de la « culpa de la derrota ».

De l'informe del company Comorera són les paraules següents :

« De totes maneres precisem prevenir-nos des d'ara mateix contra una maniobra sumament perillosa que no ha de ser inclosa en el capítol general de les causes de la derrota i de les responsabilitats de cadascú. La maniobra és més perillosa per tal com en ella han caigut determinats nuclis de companys i la mateixa Direcció de la J.S.U. catalana. Consisteix a afirmar que Catalunya i el P.S.U. són els principals culpables de la derrota, perquè els catalans no van voler lluitar i perquè el P.S.U. no va saber mobilitzar les masses, i altres coses per l'estil. El propòsit de la maniobra és clar : enverinar les relacions entre catalans i castellans, entre el P.S.U. i el P.C., dur aquest verí a la zona Centre-Sud on lluiten tants milers de catalans i accelerar, per consegüent, la derrata total de la República (...). Catalunya ha complert amb el seu deure. Ho ha donat tot a la causa comuna sense regateigs (...). El 19 de Juliol, Catalunya, els seus

obers i pagesos, la seva classe mitjana, units colze a colze amb la força pública dirigida per la Generalitat únicament, va vèncer amb rapidesa fulminant un exèrcit que sortí al carrer amb tots els seus efectius, cas únic a Espanya. »

I va insistir :

« L'atac d'ara contra Catalunya és una maniobra de provocació i com a provocadors i agents de Mussolini han de ser tractats tots els que se'n faran ressò. »

Publicat el 13 de març el manifest del Comitè Executiu que donava compte del Comitè Central d'Anvers, el nostre secretari general va embarcar aquells dies vers la U.R.S.S. acompanyat de Serra Pàmies i de Josep del Barrio.

A la Internacional, el company Comorera va repetir el que havia estat dit i acceptat a Anvers. La conclusió fou el sol·licitar l'honor d'eleva el P.S.U. a secció catalana de la I.C. Aquest honor fou concedit per *unanimitat* pels membres del Secretariat de la Internacional.

Després, Pasionaria va dir a Comorera : « *Ya estarás contento. Te has salido con la tuya.* »

Per part seva, el Buró Polític del P.C. d'Espanya va haver de presentar *no menys de set informes* ! L'últim fou acceptat com el menys desgraciat.

I què va passar després a París ? Antonio Mije « acceptava » l'acord de la Internacional impedit, o tractant d'impedir, que arribés a coneixement dels militants.

En efecte, el juliol del 1939, el company Josep Miret va rebre un extens i històric article titulat *Catalunya unida vencerà* per a publicar a la pàgina catalana de *La Voz de Madrid*, que dirigia a París César Falcón. Aquest record commemoratiu del 19 de juliol duia la signatura de « Joan Comorera, secretari general del P.S.U. de C., *Secció Catalana de la I.C.* ». I l'article no es va publicar fins al cap de tres setmanes i en dues parts : la segona només deu ratlles amb la signatura !

Els intents de liquidació del P.S.U. de C.
el 1943, 1946 i 1947

Abans d'acabar la guerra, cap el 1943 — Comorera es trobava a Mèxic —, Santiago Carrillo es traslladà a l'Argentina i va passar per Xile atribuint-se una representació del P.S.U. que ningú no l'hi havia donat. Poc temps després de la seva arribada a la capital del Plata es va celebrar una reunió on

foren convocats tots els delegats del P.C. d'Espanya als països de Sudamèrica. Un dels acords d'aquella reunió fou el *decidir* que « el P.S.U. de C. havia d'integrar-se al P.C. d'Espanya i així fou comunicat als delegats dels P.S.U. pels del P.C. que van acudir a l'esmentada reunió.

S'ha de dir — perquè també és història — que per part dels delegats del P.S.U. a l'Argentina i a Xile un tal intent fou refusat en rodó. Com a conseqüència, el delegat a l'Argentina fou « expulsat », mentre que al delegat a Xile se li va fer l'« alt honor » d'enviar-lo a Barcelona, sense tenir en compte que deixava muller, tres fills menors i mare de 73 anys d'edat, que foren abandonats a llurs pròpies forces i privats de tot gest de solidaritat.

Avui podem afirmar que gràcies a l'actitud adoptada a l'època pels delegats del P.S.U. de C. a Xile i a l'Argentina, on residien els nuclis més importants de militants refugiats a Sudamèrica, aquella ofensiva contra el nostre Partit va fracassar. No per això foren anul·lats els plans del Buró Polític del P.C. d'Espanya contra el P.S.U. de C., com demostrarem més endavant.

En efecte, en ocasió del Tercer Ple del P.C. d'E., celebrat a l'alcaldia de Montreuil del 19 al 22 març del 1947 on Ramon Soliva fou posat pel Buró Polític pel damunt del secretari general del nostre Partit, en el moment que la sala estava plena de gom a gom de militants, Pasionaria va declarar :

« L'existència d'un problema nacional al nostre país planteja qüestions d'extraordinària importància política, que nosaltres hem de resoldre amb audàcia revolucionària, sense deixar-nos impressionar per les estridències del nacionalisme petit-burgès, que pot pretendre que existeix una contradicció entre la nostra ferma defensa de la personalitat nacional de cada poble i els nostres esforços per a unir en un sol partit marxista-leninista-stalinista la classe obrera de totes les nacionalitats que formen l'Estat espanyol. »

I va afegir :

« L'interès d'Espanya i de Catalunya, l'interès de la lluita nacional i social del proletariat i del poble catalans imposa fer els esforços necessaris per tal que en l'esdevenidor, quan les exigències de la lluita ho determinaran, el P.S.U. de C., mantenint i enfortint les seves característiques nacionals específiques, formi

Gay 1075 (46)

un tot orgànic amb el P.C. d'E., per a dirigir en comú, amb gallecs i bascos, la lluita pel desenvolupament i consolidació de la democràcia en la Federació dels pobles hispànics, a la qual aspirem com a base del progrés i de la grandesa d'Espanya. »

Una tal declaració, feta a esquena del secretari general del P.S.U. de C., va estar a punt de produir un cataclisme entre la massa dels nostres militants. Ben aviat, però, es va fer circular la versió segons la qual les paraules de Dolores « no havien estat ben compreses ».

L'incident va restar clos — o mig resolt — el 27 de juliol del mateix any a Perpinyà en ocasió de l'onzè aniversari del P.S.U. de C. L'encarregat d'aplicar el remei fou el propi secretari general, — que havia estat tan desconsideradament tractat a Montreuil — amb les paraules següents :

« Avui som dos partits, orgànicament independents, que dirigim la lluita cadascú per sa part en el seu respectiu territori i amb plena responsabilitat. No obstant, som dos partits que ens sumem en l'acció i que en aquesta acció en formem només un. Tenim la mateixa teoria, la mateixa línia política, que formem en comú, el mateix Estat, que hem de conquerir i estructurar junts, el mateix enemic, que hem d'anihilar junts, i una classe obrera unida pels mateixos interessos i una mateixa línia històrica. »

I Comorera, amb més correcció política i personal que Pasionaria havia tingut amb ell quatre mesos abans, afegi, amb el previ coneixement del Buró Politic :

« I hem de comprendre que el dia que, d'acord amb les exigències de la lluita, el **Congrés del nostre Partit resoldrà la fusió orgànica**, la formació del Partit Únic marxista-leninista-stalinista de tot Espanya, aqueix dia serà el més gloriós de la nostra vida i de la nostra història; haurem creat les condicions que ens permetran marxar cap a la solució dels nostres problemes de classe i nacionals. »

Quedava, doncs, precisat que una tal fusió era *potestat del Congrés nacional del P.S.U. de C.* i no el producte d'un acord clandestí d'una direcció externa al nostre Partit, ni que fos la Direcció del P.C. d'Espanya.

Fins a quin punt, però, el disurs de Perpinyà va resoldre aquell incident i fins a quin punt el Buró Politic del P.C. d'Espanya es va donar per entès ?

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Ciències Humanitats

Mirem-ho de més aprop. Convé que en arribar a aquest punt fem referència a la comminació de què fou objecte Joan Comorera el mes de maig del 1946 — deu mesos abans de l'incident de Montreuil — per la pròpia Dolores Ibarruri.

A mitjans de maig del 1946, Joan Comorera fou convocat a una reunió presidida per Pasionaria, on, amb gran teatralitat, va exigir al secretari general que sota la seva responsabilitat personal bolqués els efectius del P.S.U. de C. als del P.C. d'Espanya tot i que havia de mantenir les inicials i tots els aspectes exteriors del nostre Partit. Es a dir, mantenir « una façana damunt d'un erm », com digué, amb encert, Comorera.

El secretari general del P.S.U. de C. va negar-se a cometre un tal abús de poder. En primer lloc perquè ho considerava un error històric capital; després perquè entenia que una tal determinació no podia ser presa per un sol individu — ni que fos pel secretari general — i després perquè podia demostrar que el P.S.U. no havia acabat encara de complir la seva missió unificadora de la classe obrera de Catalunya. A més, Comorera afirmà que calia tenir en compte que el gros dels efectius del Partit no es trobava pas a l'exili, ans bé que seguien la lluita a l'interior de Catalunya.

« Pensem-hi abans », va concloure Comorera.

L'any 1950, el secretari general del P.S.U. va explicar en una reunió pública de París que, davant la seva actitud, el Buró Politic del P.C. d'E. va exigir-li de *no dir ni una paraula* d'aquella qüestió als seus companys de Secretariat abans de tornar a reunir-se amb ell. I Comorera va acceptar el silenci.

Quinze dies més tard vingué la nova reunió en la qual Joan Comorera va reiterar la seva negativa, a desgrat dels « arguments » dels que volien fer valer el fet segons el qual « ell era l'únic membre de la Direcció elegit per la Primera Conferència Nacional, ratificat pel C.C. d'Anvers, confirmat per la Internacional el 1939 i signant de l'Acta de dissolució de la I.C. el 1943. « Tots els altres membres del Secretariat — afegien encara — *no són altra cosa que un grapat de cooptats.* »

Vingué el capítol d'elogis per a ell i de menyspreu per als altres membres del Secretariat; de promeses... si cedia; i... d'amenaques en cas contrari. I Comorera no va cedir !

Passada la tempestuosa sessió, el nostre secretari general va informar el Secretariat. Rafael Vidiella i Josep Moix van aprovar l'actitud de Comorera. Els altres acceptaven la tesi del Buró del P.C. d'Espanya, sobretot Ramon Soliva,

qui posà al descobert que, malgrat el silenci exigit a Comorera, ell coneixia d'abans, tot el que havia passat. Precisament Soliva, l'incondicional de Dolores, a qui havia d'agrair la seva inexplicable ascensió, que va servir tan bé amb actes com l'escandalós atemptat a la Caixa del Partit.

Tornem, si us plau, per un moment, al Ple de Montreuil i sigui'ns permès de recordar un episodi curiós d'aquella reunió. Hi era present, com de consuetud en aquests actes, «un delegat del Partit de l'interior d'Espanya». Arribat el «seu torn», aquell curiós «delegat» va explicar les condicions duríssimes en què es portava la lluita contra Franco a Madrid. Es «conspirava» en un pis amb un capellà per veï d'un costat, i un agent de la «Fiscalia de Tasas» a l'altre; al pis de dalt, un militar i, al de sota, un guàrdia civil. I com a porter, la casa tenia un policia. Els oients estavem admirats i esgarriats a la vegada de veure tant d'heroisme. Només va mancar una cosa a la «declaració» d'aquell «delegat»: dir que feia quatre dies justos que havia estat acomiadat amb un suculent «berenar» a un restaurant del ple centre de la capital d'un país d'Amèrica del Sud. Si no revelem el nom d'aquesta capital ni el d'un tal «delegat de l'Interior», és perquè encara confiem que un dia o altre ho faran, o bé el propi personatge o el propi Buró Politic, autor d'una tal impostura.

Vers l'atac definitiu. Canvi de tàctica

De sobte, l'octubre de 1948, el secretari general del P.S.U. de C. fou exaltat al Buró Politic del P.C. d'Espanya. Fins aleshores, atenent a un consell de la Internacional, havia existit un contacte regular (?) entre ambdós secretaris generals. L'octubre del 1948, però, el Buró Politic féu la incorporació de Comorera a aquest organisme «pels seus mèrits personals». L'encarregada de proclamar-ho fou la pròpia Dolores Ibàrruri, la mateixa persona que tan ostensiblement havia posposat Comorera el 1947 a Montreuil. Com podem veure, no obstant, tot plegat no era res més que el «ressò», ara amplificat, del «cop» que el 1943 Santiago Carrillo va donar a l'Argentina contra el P.S.U. de C.

L'«honor» fet a Comorera va servir perquè alguns dels nostres militants veiessin ja que aquella exaltació no passava de ser altra cosa que «l'empresonament» de Comorera dins la xarxa del Buró Politic. L'únic que no va adonar-se'n fou ell mateix, perquè en matèria d'olfacte, Comorera va demostrar tota la seva vida que no tenia

aquest sentit massa desenvolupat. Va adonar-se'n quan va trobar-se amb què en totes les reunions ell es trobava sempre en minoria unipersonal; ni que fos tractant de qüestions sobre principis, com fou el cas de la famosa formulació sobre «revolució democràtica burgesa», la qual, després d'un gran escàndol, fou arreconada pels seus propis autors.

Abans d'arribar a l'atac directe i definitiu es van produir un seguit d'incidents i de fets que convé de recordar: el 1947, la caiguda a Barcelona de 80 companys, no pas tots d'un cop, ans bé en l'espai de tres mesos; el sabotatge sistemàtic de la proposició de Comorera que exigia una investigació a fons de les causes d'aquell desastre i, més, quan es va saber que Angel Carrero havia denunciat que «la traïció venia de França»; el fet paradoxal que quan Comorera va cridar Roman, ja feia setmanes que aquest es trobava a França; el silenci imposat sobre el procés que va acabar sancionant Soliva, previ informe de la Comissió investigadora dels «mètodes comptables» que ell aplicava, Comissió formada per Moix, Colomer i Roman...

Perquè heu de saber que Soliva, entroncat a Carrillo, era responsable del treball a l'interior de Catalunya!

Per què va imposar-se aquell silenci? Per a «pagar» a Soliva serveis que l'home havia prestat? Quins podien ser aquests serveis? Entre altres, haver estat ell el qui va ordenar per procuració, ben entès, la crema de l'edició catalana del *Manifest Comunista*, de Marx i Engels, com consta en carta del propi executor material, datada del 20 de setembre del 1949. Aquesta carta diu:

«Aquesta edició destinada a Catalunya, editada en llengua catalana, va estar arreconada al despatx dels companys Colomer i Soliva fins als primers d'agost del 1949. Fou per aqueixa època quan el company Colomer em va ordenar de cremar aquell material, cosa que vaig complir a la casa número 9 del carrer de Notre-Dame-de-Nazaret, París (3).»

Comorera va ignorar durant molt de temps la crema del *Manifest*. Com ignorava altres cremes executades anteriorment: les edicions en català de 1947 i 1948 del discurs de Molotov sobre el XXX aniversari de la Revolució d'Octubre; el discurs de Vitxinski a l'O.N.U. sobre els provocadors de guerra; l'informe d'Idanov en ocasió de fundar-se l'Oficina d'Informació dels partits comunistes i obrers i *El camí de la Victòria*, discurs de Comorera a Perpinyà el 1947, precisament on es precisaven les condicions en

mèrit de les quals hauria de fer-se la futura unitat orgànica del P.S.U. de C. i del P.C. d'Espanya.

Sancionat Soliva, l'incendiari per procuració fou Roman: per ordre seva foren cremades les edicions en català destinades a l'Interior, com les *Cartes Obertes* de Comorera a Josep Navarro-Costabella i als obrers cenetistes de Barcelona.

Ens podriem preguntar, per quin motiu foren cremades aquelles edicions? Només podem creure que l'únic pecat era el d'haver estat redactades en català! Perquè el plom de la composició era el mateix de les edicions que circulaven a França i si no foren cremades fou perquè els « inquisidors » del 1949 no haurien pogut evitar que un tal acte hagués transcendit al públic o que hagués arribat a coneixement del secretari general del P.S.U. de C.

En unes tals condicions era inevitable que la situació esclatés.

Cap el mes de juny, Vidiella es va sentir « malalt » i va deixar la direcció de *Lluita* a mans d'Ardiaca. Convé, també, dir que Comorera presidia la Comissió de Propaganda. A començaments de juliol, Comorera es va veure obligat de sortir de París, realment malalt, comprensiblement malalt, per les causes que més endavant veurem.

Vidiella va estar « malalt » uns dos mesos. Volia veure com anirien les coses. El nostre bon home, com veiem, era prudent. Degut, però, a un advertiment que va rebre d'un redactor de *Lluita*, segons el qual, Ardiaca s'havia transformat d'humil en impertinent i segava l'herba sota els peus del seu « col·lega », Vidiella va tornar a la Redacció abans del temps que ell havia calculat.

Així vam arribar al 17 de juliol, dia en què Comorera es va reunir amb Moix per la comunicar-li que havia començat una tercera « experiència » Soliva i que calia tallar-la immediatament.

Comorera estava malalt motiu pel qual demanà a Moix d'encarregar-se de les qüestions de tràmit. Moix va acceptar. Aquells dies, però, fou visitat per Anton i Carrillo i Moix « decidí embarcar-se a la galera liquidadora », per dir-ho amb les mateixes paraules de Comorera, que afegí :

« Fou aleshores quan va començar l'ofensiva pública i la direcció fou donada a *Mundo Obrero* amb el seu article dedicat a l'aniversari del P.S.U. i en el qual es desenvolupava la tesi segons la qual el problema capital del P.S.U. era el **nacionalisme burgès**, tesi falsa,

per tal com el problema capital del nostre Partit, del partit obrer, del partit únic de la classe obrera de Catalunya, era l'anarcosindicalisme. »

Biblioteca d'Humanitats

Aquella campanya fou llançada just en el moment que s'havien pogut comprovar els graus d'intensitat de la campanya que havia desvetllat més interès entre el poble de Catalunya, com la de mirar de salvar els 80 companys de Barcelona — sense que es pogués evitar, però, l'afusellament dels companys Carrero, Valverde, Puig-Pidemunt i Mestres —, es posà en circulació el fantasma del « nacionalisme burgès », com si el P.S.U. de C. en tingués l'exclusiva. Ho deia *Mundo Obrero* i prou!

Seguint aquest « ordre d'idees », la muller de Roman publicà el 10 d'agost a *Lluita* un article titulat *El P.S.U. i el problema nacional*, en el qual parlava de la necessitat « d'extirpar la influència del nacionalisme burgès » dins de la classe obrera, i per a concloure :

« El P.S.U. de C., educat en el marxisme-leninisme-stalinisme, està en condicions de donar aquesta batalla i de guanyar-la. »

Un redactor va preguntar a Vidiella pel sentit d'aquelles afirmacions i rebé aquesta resposta : « Val més que callis, noi! ».

Quinze dies més tard, Pere Ardiaca deia en el número 219 de *Lluita* :

« La creació del P.S.U. de C., directament lligat al P.C. d'E., i **adherit a la I.C. mentre aquesta va existir**, significà un gran salt endavant, històric, de la classe obrera de Catalunya en el camí de l'internacionalisme proletari. »

Ardiaca callava a consciència el fet que el P.S.U. de C. havia estat *Secció catalana de la I.C.*, fet força més important que l'adhesió. A tot el llarg del seu article, l'home insistia a perseguir el « nacionalisme burgès », la mania patològica d'aquells dies, i afegia :

« Tanmateix, això no vol pas dir que entre la classe obrera està ja liquidada la influència nacionalista de la burgesia ni que el propi P.S.U. es troba ja hermèticament tancat a una tal influència. »

En el seu malintencionat escrit, Ardiaca arribà a afirmar aquesta monstruositat :

« I fou a base d'instigacions nacionalistes que es preparà el putx de maig i la traïdora obertura del front de l'Est a l'enemic. »

Sense tornar-se vermell, Ardiaca callava que el P.S.U. de C., amb Comorera al davant, va esclafar aquell moviment; callava igualment que al costat del P.S.U. estaven Esquerra Republicana de Catalunya, Estat Català i Acció Catalana.

I el president Companys !

Davant d'aquests atemptats a la correcció més elemental, el mateix redactor del qual hem parlat va indicar que el secretari general del P.S.U. de C. s'anomenava encara Joan Comorera, « detall » que semblava « oblidat » per Ardiaca, i Vidiella contestà una vegada més : « Deixa-ho estar, t'he dit ! »

I no es conspirava ! No es preparava el que vuit dies més tard es va qualificar de « cop d'Estat », atribuït, ben entès, pel Buró Politic a Comorera. « Cop d'Estat » per voler salvar el P.S.U. de C.

Tesi emmatllurada a Franco quan ha acusat i ha condemnat per rebel·lió militar els defensors de la República !

609.1025(6a)
UNB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

Les conspiracions contra el P.S.U. de C.

Capítol II

Avortament d'un complot
preparat d'ençà de llarg temps

Els articles publicats subrepticiament a *Lluita* deformant uns la veritat històrica sobre la fundació, caràcter, missió i llei del P.S.U. de C., i altres donant tombs i més tombs al « nacionalisme burgès », havien de tenir un coronament apoteòsic en el miting projectat a Tolosa el dia 28 d'agost del 1949. Miting conspiratiu, organitzat contra el parer del secretari general del Partit i en el qual es projectava plantejar la *integració immediata i sense discussió* del P.S.U. de C. al P.C. d'Espanya.

El pretext d'aquell miting era el XIII aniversari del nostre Partit amb un mes de retard, quan ja ningú no se'n recordava. La idea del miting fou suggerida precisament pel Buró Politic del P.C. d'Espanya.

Fet curiós a propòsit d'aquell acte i de l'aniversari del P.S.U. de C., que convé senyalar. Entrat el mes de juny d'aquell any 1949, els companys de diversos departaments de França escrivien a la Direcció del Partit comunicant que es disposaven a organitzar, com cada any, la celebració de l'aniversari del P.S.U. I sol·licitaven per a aquell acte la presència d'un membre de la Direcció o bé un company que eventualment designés.

Posat Colomer al corrent d'aquella correspondència, va dir : « S'ha de respondre a aquests companys que enguany la Direcció ha resol no celebrar l'aniversari. »

Aquell any — i per primera vegada — es va oferir a un col·laborador de la Direcció pagar-li les vacances amb la condició que havia de sortir de París! L'ofertament fou fet pel propi Wenceslau Colomer.

Ben entès que aquest col·laborador va quedar-se sense cobrar per tal com havia decidit sortir de París el mes de setembre i Colomer « sabia bé » que el conflicte esclataria el mes d'agost... A més, perquè aquest company, en presència del conflicte, va considerar del seu deure solidaritzar-se amb la posició defensada pel secretari general del Partit.

El company Comorera va calibrar exactament el significat i l'abast polític d'aquell miting i tornà a París. Un cop a la capital va convocar Moix i el va instar a què suspengués l'acte projectat a Tolosa. Va demanar-li, a més, de convocar el Secretariat per tal de discutir el problema polític plantejat. A més, el secretari general es proposava formular acusacions greus contra els adjunts Ardiaca i Abril per llur deslleialtat, com contra Roman per dilucidar la seva gestió a Catalunya i les raons de la seva presència a França abans que el Secretariat el cridés. Comorera oposà el seu veto a Roman mirant d'evitar així que aquest es presentés i parlés al miting del cinema ABC de Tolosa, veto fundat en el fet que Roman era l'home de « l'Interior » i en què els agents de Franco a França no tenien per què conèixer-lo.

Moix, Vidiella i Colomer van anar a Tolosa amb Josep Roman. A París es van quedar Pere Ardiaca i Margarida Abril, en contacte, ben entès, amb el Buró Polític del P.C. d'Espanya del qual ja no formava part Joan Comorera per haver declinat un tal « honor ».

En presència d'una tal situació, Joan Comorera, fent ús del seu dret indiscutible de secretari general i de president de la Comissió de Propaganda del Partit, anà a fer-se càrrec de *Lluita*. I en el número 220, corresponent al 31 d'agost del 1949, aparegué un editorial amb el títol *Puntualitzem*, que el lector trobarà a l'apèndix número 1.

La resta del material de *Lluita* era el mateix que havia deixat Vidiella en anar-se'n a Tolosa.

No obstant, aquest número 220 de *Lluita* restà inèdit. En tornar els conspiradors de Tolosa segrestaren l'edició als mateixos tallers on es confeccionava i després van tancar-la a un despatx del Buró Polític del P.C. d'Espanya al carrer Montmartre.

Per segona vegada el Buró Polític manava segrestar un setmanari català a París perquè no s'avenia amb l'esperit absorcionista dels segrestadors. Amb *Lluita*, es repetia la brutalitat comesa contra el periòdic *Catalunya*, dirigit per Rafael Tasis i Marca el 1945, fet que va trencar l'Aliança Nacional de Catalunya a França. Si aleshores els obcecats de la « Junta Suprema » no van poder digerir que es parlés de la Constitució republicana del 1931, que portava implícit el text de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, el 1949, els « campions de l'internacionalisme proletari » no podien tolerar que el P.S.U. de C. hagués estat Secció Catalana de la Internacional Comunista.

Deixem, però, aquests èmuls dels incendiàries del *Cut!* en 1906 i continuem.

Quan Comorera tingué l'evidència que havia esclatat la crisi més seriosa de les conspiracions contra el nostre Partit, donà compte del que ocorria als membres del Comitè Central Miquel Valdés i Josep Marlès; als membres del Secretariat de la U.G.T. de Catalunya Tomàs Molinero, Agustí Cid i Elissa Uriz. Va fer el mateix prop de Martorell, responsable del Partit a París, i del personal de *Lluita* com també dels membres del Comitè Central residents a Mèxic Josep Muni, Lluís Salvadores i Antoni Bertran Súra.

Comorera duia les coses per via perfectament reglamentària dins del P.S.U., en la vida interna del qual el Buró Polític del P.C. d'Espanya, reglamentàriament, no tenia res a fer.

Pel fet que Comorera adrecés als militants, i per via interna únicament, unes Circulars per mitjà de les quals explicava la situació provocada al Partit, fou acusat de « dictador ». Els « demòcrates » del Secretariat no podien fer-ho per tal com haurien esguerrat els plans de llurs inspiradors. Per a millor encobrir el complot van preferir el safareig públic a l'assemblea, el bastó a l'esclariment i la discussió franca i lleial, els insults i les injúries a la ponderació i la veritat.

Comorera « dictador » d'ençà que va néixer, sota la seva responsabilitat, atorgada pel darrer Comitè Executiu i per la I. C., havia comunicat per escrit als militants, que havia decidit :

Primer. — Considerar caducada la Direcció del Partit.

Segon. — Procedir a la reorganització del Comitè Executiu.

Tercer. — Dur-ho a terme amb la col·laboració directa dels membres del Comitè Central (Valdés,

Marlés, Muní, Salvadores, Bertran Súra) i amb la participació de tots els militants del Partit.

El « dictador » Comorera va pregar els companys Molinero i Cid que, com a dirigents de la U.G.T., visitessin Moix amb mires de trobar una sortida a un conflicte tan greu i amb mires també d'evitar que les coses no anessin més lluny en el « treball » de destruir el Partit. L'entrevista fou llarga i tivant. Moix, però, va arribar a reconèixer la raó del secretari general del Partit i no obstant va confessar que ell « no podia enfrontar-se amb el Buró Politic, puix que al cap i a la fi, ell no era més que un funcionari ». Amb tot, Moix va assegurar als visitants que si Comorera el convocava per escrit, ell acudiria a la cita. I el « dictador » Comorera ho acceptà.

Els mateixos companys ja esmentats, més el company Bernadó, van visitar Vidiella amb la mateixa missió que ho havien fet a Moix. De la conversa, Vidiella va témer morir d'apoplexia. Aixafat va restar mut i va aguantar-ho tot. Quan els visitants van sortir al carrer no sabien si sentir pietat o fàstic per un home d'una història militant com la de Vidiella.

Mentre Joan Comorera escrivia la carta que adreçava a Moix — 2 de setembre —, el secretari general va rebre, datada del mateix dia, la que els « sis » del Secretariat li comunicaven que el « suspensien » de les seves funcions de dirigent màxim del Partit.

El dia 5 el secretari general els va donar la resposta següent :

« Pel contingut de la vostra carta veig que us convertiu en una mena de Junta liquidadora del Partit i pels seus termes grollers i calumniosos comprenc que heu pres la decisió d'utilitzar tots els mitjans deshonestos per tal d'impedir que el Partit conegui la veritat i que, amb ple coneixement de causa, es mobilitzi entorn del Comitè Central i del seu secretari general per tal de salvar el Partit i fer més eficaç la lluita contra el franco-falangisme, per la República democràtica i el desenvolupament de la Revolució espanyola. »

A continuació, el secretari general exposa, en quatre apartats, el caràcter de « cop de força » contra ell i contra la llei del Partit, donats pels que l'han « suspès » en les seves funcions.

El 4 de març del 1950, en el curs d'una conferència pronunciada a les *Sociétés Savantes*, Joan Comorera va

resumir el trist espectacle dels primers dies de setembre del 1949, amb les paraules següents : *Biblioteca d'Humanitats*

« Moix ha d'ésser considerat com el principal responsable de la crisi, cosa que ningú no ha d'oblidar, per tal com en el moment en què el secretari general va posar-lo davant del dilema de deshonorar-se o bé d'ésser fidel als principis marxistes-leninistes, d'ésser conseqüent amb la conducta política que havia tingut, de no mentir més al Partit, Moix va preferir, per raons de comoditat i carrerisme, el camí del deshonor. »

Proves materials del complot de liquidació del P.S.U. de C.

Un informe sobre una reunió celebrada a Saint-Etienne pels dos Comitès departamentals del P.S.U. de C. i del P.C. d'Espanya, convocada a petició del d'Espanya, el dia 28 d'agost, tingué per objecte de posar en coneixement dels responsables del P.S.U. unes « instruccions » rebudes d'ençà d'uns dies a Lyon, en una reunió interdepartamental de responsables del P.C. que podien resumir-se així :

« El P.S.U. és part integrant del P.C. d'E.

A partir d'avui, no es celebrarà cap reunió de la Direcció departamental del P.S.U. de C. sense la presència del responsable polític del P.C. d'E.

Assistència obligada del responsable del P.S.U. de C. a les reunions de la direcció departamental del P.C. d'E. com a membre d'aquesta Direcció.

Un company responsable del P.C. d'E. assistirà a les reunions de base del P.S.U. de C.

En cas de divergència de criteri, el P.C. d'E. és el qui resoldrà.

El responsable dels grups mixtos serà necessàriament un company del P.C. d'E. »

Aquesta reunió a Saint-Etienne va tenir lloc el mateix dia que es celebrava el famós miting de Tolosa en el qual el Buró Politic projectava donar per feta la integració del P.S.U. de C. al P.C. d'Espanya. No obstant, a Saint-Etienne, després de quatre hores de discussió, no va haver-hi acord. Segons el responsable de P.C. « *eran instrucciones del Partido y precisaba aplicarlas* ». Com sigui que el responsable del P.S.U. de C. defensava una posició diferent, va

la Internacional Comunista — exercides sistemàticament durant els llargs anys en què es va veure obligat a constituir diverses direccions cooptades i adoptar sancions gravíssimes contra ex membres del Comitè Executiu i del Comitè Central, facultats que mai no li foren discutides —, el secretari general s'ha limitat a complir amb el seu deure. »

« Aquesta vegada, però, els membres cooptats de l'ex Secretariat, sense dret i abusant de tenir en llurs mans l'aparell del Partit, s'han considerat com una mena d'intangibles i enduts de llur afany de desnaturalitzar el Partit, s'han aixecat contra la justa decisió del Secretari General. » (1).

« En efecte, el P.S.U. de 1949 no és P.S.U. de 1936 ni de 1939. El P.S.U. de 1949 és més homogeni ideològicament, és més veterà en les lluites contra el francòfalisme i per la República democràtica, ha fet grans progressos en el camí de la seva bolxevització. Tot això, però, no ha caigut pas del cel. Aquest és el nostre mèrit i el mèrit de tots els militants per haver-nos esforçat de manera infatigable per assimilar els principis del marxisme-leninisme-stalinisme. No obstant, d'una veritat que és el nostre orgull no es poden extreure conclusions errònies ni poden permetre's judicis que ultratgen els dirigents i els militants que van tenir l'encert de crear el P.S.U. »

« (...) Car, « el canvi qualitatiu » no s'ha produït el 1949 amb l'alçament del grup que s'autotitula Secretariat, sinó el 23 de juliol del 1936 quan fou creat el Partit únic, marxista-leninista-stalinista de la classe obrera de Catalunya: el P.S.U. Els canvis quantitius són, doncs, els que s'han anat produint a tot el llarg procés de bolxevització del nostre Partit. I el segon canvi qualitatiu es produirà quan es crearà el Partit únic, marxista-leninista-stalinista de la classe obrera dels pobles hispànics. »

« En efecte, la dialèctica ens ensenya que hi ha sempre quelcom que s'encamina vers la mort i quelcom que neix. També ens ensenya a no involucrar els termes i a no donar per mort el que neix i a no donar per viu el que s'està morint. El que fou condemnat a mort amb la creació del P.S.U. fou l'esquarterament de la classe obrera, el sectarisme d'uns i altres grups, la manca d'una teoria revolucionària que va caracteritzar les lluites heroiques dels obrers catalans. I el que va néixer fou el Partit únic mar-

(1) El Secretari General es refereix a la decisió que va prendre el dia 29 d'agost del 1949.

xista-leninista-stalinista de la classe obrera de Catalunya, la voluntat inflexible de completar la unitat política amb la unitat sindical, de portar al Partit únic marxista-leninista-stalinista d'Espanya entera la força vital de la classe obrera de Catalunya. »

« Els marxistes-leninistes hem d'ésser dinàmics i no estàtics. No obstant, com diu Lenin, no hem d'ésser filisteus. Puix que és estàtic el que vol retornar a l'esquarterament clàssic de la classe obrera que patiem a Catalunya abans de la unificació. I és dinàmic tot el que, defugint de sectarismes i oportunismes o raons de comoditat, lluita consistentment — malgrat les possibles incomprendensions i la complexitat del moment — per a realitzar la línia històrica marxista-leninista-stalinista de la unitat de la classe obrera. »

« S'afirma que el voler mantenir el P.S.U. en la seva línia històrica és una manifestació de nacionalisme burges. Amb el mateix dret es podria sostenir que l'obstinació a forçar les coses i a desconèixer el valor exemplar del P.S.U. és una manifestació de centralisme absorbent. Una i altra d'aquestes dues manifestacions no són justes, per tal com el problema consisteix precisament en el com s'ha de forjar el millor instrument per acabar amb les manifestacions i els fets nacionalistes de les nacions oprimides i amb els actes de terrorisme periòdic i de discriminació permanent de la nació opressora. »

« Es així com farem el millor servei al P.C. d'E., a la classe obrera de tots els pobles hispànics. »

« El problema de la unitat orgànica del moviment marxista-leninista-stalinista no el podem veure sentimentaltament ni de manera sectària. Car és un problema estretament lligat a la marxa general de la Revolució i que s'ha de resoldre tenint únicament en compte l'interès real de la Revolució (...), mirar si la fusió correspon o no al dret preeminent de la classe obrera. Car si un moment donat, el dret de la classe obrera exigeix precipitar la fusió hauria de fer-se i si aconsellés retardar-la hauria de fer-se també. »

« Estimats companys : no us precipiteu, no us deixeu portar per unes primeres impressions adulterades per la mentida i la calúmnia. Si per sorpresa us han arrencat una opinió o una decisió, reviseu-la amb serenitat no tenint altre nord que l'interès del P.S.U. de C., del P.C. d'E. i de la classe obrera dels pobles hispànics. »

De la circular N° 6

« Paris, 7 de novembre del 1949. »

« Se'ns qualifica de « nacionalistes », mesclant-ho, sense mirar com, amb la qüestió de la independència del Partit, perquè abans de la unificació, en mèrit de la pròpia « deformació nacionalista », vam provocar « l'esquirolatge » del Sindicat metal·lúrgic dirigit per un heroi del P.S.U., el company Jover-Brufau.. Això és una canallada feta a consciència, per tal com l'autor de l'article (Lluïta; n° 223) sap que la vaga fou decretada pel Sindicat dirigit pel company Jover-Brufau i que l'intent d'oposició a la vaga es produí pels faistes que dirigien el Sindicat de la C.N.T.; perquè no ignora que el company Jover-Brufau va morir heroicament a la Plaça de la Universitat de Barcelona el 19 de juliol del 1936, perquè ha oblidat que la memòria del company Jover-Brufau és sagrada per als comunistes i els patriotes de Catalunya. »

« Se'ns qualifica de « nacionalistes », perquè hem dit que el P.S.U. és un Partit nacional, el més nacional de Catalunya. El greuge seria lògic si Catalunya no fos una nació. Catalunya, però, és una nació. Aquesta és per a nosaltres una veritat irrefutable, puix que Catalunya reuneix tots els elements enumerats per la definició nacional staliniana. A més, Catalunya és una nació secularment oprimida. (...) És indispensable la comprensió clara d'aquest fet, puix que, com ha dit Stalin, el problema nacional i colonial és indissoluble del problema general de la Revolució; perquè, segons va declarar Dimitrov en el VII Congrés de la Internacional Comunista :

« L'internacionalisme proletari ha d'acclimatar-se, per dir-ho així, a cada país per tal que arrelhi profundament en terra natal. Les formes nacionals de la lluita proletària de classe i del moviment obrer dels diversos països no contradiuen en cap aspecte l'internacionalisme proletari. Ans al contrari, justament és amb aquestes formes com poden defensar-se també amb èxit els interessos internacionals del proletariat. »

« Se'ns qualifica també de « nacionalistes », que ocultem posicions « nacionalistes burgeses », que realitzem un « intolerable », « pernicios » i « fracassat » treball fraccional a l'interior del P.S.U. quan sostenim que el P.C. d'E. hauria de treballar per a crear el Partit Únic marxista-leninista d'Espanya, que la meta envejable no és l'unir en un tot orgànic dos Partits que representen una part si es vol majoritària de la classe obrera, sinó el Partit

Unic marxista-leninista dels pobles hispànics, és a dir, la unitat integral de la classe obrera hispànica. Si això fos cert, els « teòrics » del sectarisme tindrien raó contra tots els mestres del marxisme-leninisme. No obstant, cometem un error molt difícil de concebre per tal com ja fa anys que el malaguanyat company José Díaz, secretari general del P.C. d'E., va dir (Tres años de lucha, pàg. 176) :

« La concepció sectària, antimarxista, que són les forces del Partit i no la classe obrera, els pagesos i les masses del poble, sota la direcció del Partit del proletariat, les encarregades de conduir les lluites decisives pel Poder, ha d'ésser refusada totalment. »

« I fa més temps encara que el gloriós company Jordi Dimitrov, secretari general de la I.C., ens previngué en el VII Congrés :

« En la situació actual, el sectarisme, aqueix sectarisme pretensions, així el qualifiquem en el nostre projecte de Resolució, dificulta, en primer lloc, la nostra lluita per a la realització del Front Únic; sectarisme satisfet de la seva estretor doctrinària i d'allunyament de la vida real de les masses; satisfet dels seus mètodes simplistes per a resoldre els problemes més complicats del moviment obrer sobre la base d'esquemes tallats per un mateix motlle; sectarisme que pretén saber-ho tot i no creu necessari aprendre a l'escola de les masses les lliçons del moviment obrer. »

« Estimats companys : Si les esfereïdores afirmacions dels membres cooptats de l'ex Secretariat fossin certes, hauriem d'arribar a la conclusió que vam cometre un error històric en crear, el 23 de juliol del 1936, el P.S.U. de C., el Partit Únic, marxista-leninista de la classe obrera de Catalunya. (...) No, companys. La creació del P.S.U. fou un encert històric, el més gran encert de la llarga i torturada història del moviment obrer hispànic. Quan la I.C. ens va acceptar com a Secció Catalana digué en el preàmbul de la Resolució que, en crear el P.S.U. de C., « la classe obrera catalana s'havia situat a l'avantguarda del moviment obrer internacional dins del món capitalista. »

« I la síntesi mestra va fer-la el company Dimitrov en dir :

« Els partits comunistes, recolzant en la gravitació creixent dels obrers vers la unificació dels partits socialdemòcrates o bé d'altres de llurs organitzacions

amb els Partits Comunistes, han de prendre en llurs mans, amb seguretat i fermesa, la iniciativa d'aquesta unificació. La causa de la unificació de la classe obrera en un partit proletari únic, en aquests moments en què el moviment obrer internacional entra en el període de liquidar l'escissió, ES LA NOSTRA CAUSA, és la causa de la I.C. »

I José Díaz ens ha dit (*Tres años de lucha*, pàg. 470) :

« La unitat de socialistes i comunistes no ha de trencar-se mai. Si, dissortadament per a la República i el poble, els dos grans partits de la classe obrera es desunissin, el feixisme operaria amb gran facilitat, puix que ho faria contra unes forces mancades de cohesió, que esmerçarien llurs energies en lluites intestines. La unitat de socialistes i comunistes, la creació del Partit Únic del proletariat, serà sempre, doncs, la garantia d'una política ferma de victòria. »

« I nosaltres sabem per experiència pròpia que la unitat inflexible de socialistes i comunistes es forja en els rengles del Partit Únic marxista-leninista-stalinista de la classe obrera. Així ho hem fet els catalans i aquest és el nostre honor de revolucionaris marxistes-leninistes. Es legítim, doncs, treballar per tal que el P.C. d'E. faci el mateix. »

« Ens trobem, doncs, estimats companys, en el camí de Lenin i en ell ens mantindrem, costarà el que costarà. Es així com servirem la causa sagrada de la classe obrera hispànica, dels partits marxistes-leninistes-stalinistes que la dirigeixen, com honorarem la memòria dels nostres màrtirs. »

« Prego una vegada més els companys que conservin llur serenitat, que exigeixin la veritat, que refusin les coaccions i les sancions, que es mantinguin fermes al seu lloc tanseval les que podran ésser les mesures que prengui el grup de cooptats de l'ex Secretariat i que ajudin el secretari general i els cada dia més nombrosos militants que comparteixen la seva opinió política de salvar el Partit Únic, marxista-leninista-stalinista, de la classe obrera de Catalunya. »

« Joan Comorera, secretari general del P.S.U. de C. »

Les conspiracions contra el P.S.U. de C.

Capítol IV

A manera d'epíleg

« L'autor » de la creació del P.S.U. de C.

Sembla que aquests darrers temps, els que van intentar liquidar el nostre Partit els ha vingut una mena de febre volent « demostrar » que l'autor principal, si no l'únic, de la creació del P.S.U. de C. fou la Direcció del P.C. d'Espanya.

El Buró Polític del P.C. d'Espanya, però, ha de saber que l'ocultar o el deformar la veritat és un aspecte molt important de la mentida.

La veritat és tot una altra i Joan Comorera va explicar-la amb les paraules següents :

« Per iniciativa meua, dies després del 6 d'octubre del 1934, van iniciar-se els primers contactes per a unir els partits marxistes de Catalunya (...). A mitjan del 1935, es va constituir el Comitè d'Enllaç i vaig ésser jo, des del penal de Puerto de Santa María, qui redactà la declaració de principis, declaració que fou aprovada sense esmena per l'esmentat Comitè (...). La campanya electoral fou dirigida pel Comitè d'Enllaç presidit ja personalment per mi (...). »

El retorn a la democràcia leninista

Qui observa l'evolució del moviment comunista i obrer internacional i a cada país s'adona que ens trobem ja ben lluny del « monolitisme » que, no fa molt, encara el tenia embridat. És veritat, però, que la « pluralització » de formes en què actualment es manifesta, no es deu pas a la « comprensió » ni a la « bona voluntat » dels qui durant anys i panys han tingut el « monopoli » de la seva direcció; ans bé es deu a l'esclat de les justes concepcions de la ciència marxista que han vingut prenent forma i força exigint el retorn a la *democràcia leninista*. Car era inevitable que amb el « socialisme científic » passés el que ha passat i passarà amb totes les ciències: que s'ha escapat i s'escapará de les mans dels qui han pretès o podran pretendre tenir-ne l'exclusiva per a aplicar-les i exigir que siguin aplicades a llur manera i perpètuament. I era inevitable, repetim, que un tal criteri, de perspectives limitadíssimes, acabés per fer crisi; una crisi de proporcions que avui encara no es poden mesurar.

A nosaltres ens correspon i en reivindiquem l'honor d'haver contribuït « *des del nostre modest camp* » — com digué un dia el nostre malaguanyat company Joan Comorera — a empènyer endavant aquesta evolució a Catalunya, en el camp hispànic i també en el camp internacional (1).

(1) Aquesta part fou escrita el mes de setembre del 1967; tres mesos abans de produir-se el « gener » txecoslovac.

Malgrat que després s'ha produït, a Txecoslovàquia, el « 21 d'agost » del Pacte de Varsòvia, entenem que no modifica en res la nostra concepció sobre la ineluctabilitat del triomf definitiu de la democràcia leninista.

Penyora de la nostra convicció en són, d'una banda, la unitat dels pobles de Txecoslovàquia entorn de llur Govern i de la Direcció de llur Partit, legalment elegits, enfront de les forces ocupants; d'altra banda, el fort « *sobressalt* » que simultàniament s'ha produït en la immensa majoria dels partits comunistes i del moviment obrer, de la pau i democràtic internacional.

L'entrada per sorpresa de les forces del Pacte de Varsòvia a Txecoslovàquia i les seves conseqüències al país ocupat i internacionalment, en la perspectiva hem de veure-ho — amb els seus angles negatius i positius — com el procés inevitable vers la democràticació del socialisme pel camí de Lenin.

Aquest és, repetim, el nostre honor i la nostra esperança que recolza en una realitat tangible; una manifestació de la qual és aquest fragment.

Fa poc més o menys dos anys que López Raimundo, la persona que el Buró Polític del P.C. d'Espanya ha « elegit » per secretari general del P.S.U. de C. va adreçar a un grup de militants l'interrogant següent: « *Había, o no, de integrar el P.S.U. de C. al P.C. d'E. ?* ».

Fins avui encara no ha rebut cap resposta. A més, dels nuclis de militants de l'interior i de l'exterior que un moment donat van poder creure que es trobaven en el P.S.U., en adonar-se de l'adulteració que sofrien, n'han marxat. Molts d'ells han trobat el veritable Partit, s'hi han reincorporat o bé hi han ingressat i s'hi troben bé. I en la reunió esmentada, López Raimundo es va veure obligat de fer la « confessió » següent: « *centenares de comunistas catalanes están fuera del Partido* ». (López Raimundo no parla català!)

Fa cosa d'un any que Santiago Carrillo « invitava » certs militants a « sortir » del Partit. La veritat és que els militants als quals s'adreçava van prendre per sobreria una tal « invitació », per tal com, tots ells, havien deixat el Partit per compte propi.

Si a tals fets afegim el fraccionament públic en què ha caigut el P.C. d'Espanya ens serà fàcil de concloure que tots ells es deuen a la necessitat de trobar, o de retrobar, el camí de Lenin, de la democràcia leninista, del qual fa prop de trenta anys va separar-se el Buró Polític del P.C. d'Espanya. Es per això que el Partit se li escapa de les mans a desgrat de l'aparent « suavitització » de la qual preté fer prova actualment en els seus mètodes i en el seu llenguatge oral i escrit (1).

El que compta per al militant que no està burocratitzat és la història de trenta anys del Buró Polític que va des de la imaginària « Junta Suprema de Unión Nacional », amb la seva no menys imaginària « Agrupación Guerrillera de Levante y Aragón »; de l'agressió contra el P.S.U. de

(1) Es, també, perquè en el P.C. d'Espanya, l'anomenada « des-talinització » es produeix a l'inrevés; així com en altres llocs certs responsables dels mancaments a la democràcia leninista han estat sancionats i esbandits dels llocs de direcció, en el P.C. d'Espanya, aquests mateixos responsables han anat accedint cada dia a llocs d'una major responsabilitat.

C., amb més virulència del que ho ha fet contra Franco ; que passa per l'anomenada « reconciliación nacional », per la « posibilidad de restablecer la democracia en España por vía pacífica », per sol·licitar a Franco drets democràtics per a fer propaganda « en contra del Referèndum del desembre de 1966 », per arribar avui a « denunciar » les « pràctiques autoritàries » del règim franquista !

El que compta també, el que ha de comptar per a tots els marxistes-leninistes dels pobles hispànics és que l'evolució vers la democràcia leninista dins del moviment comunista i obrer hispànic *és ja indeturable* ; aquesta evolució fou encetada amb el refús del nostre secretari general, company Joan Comorera, a integrar el P.S.U. de C., de manera clandestina, com hi fou comminat pel Buró Polític, el mes de maig del 1946.

Evolució que farà que el P.S.U. de C. repregui el lloc i les funcions que li pertocquen com a capdavanter del nostre moviment obrer en la vida política de Catalunya, com a primer factor unificador de la nostra classe obrera en les lluites polítiques, socials i nacionals del poble de Catalunya.

Aquesta és la missió que es va imposar dur a terme el nostre Comitè Executiu amb els militants que van mantenir-se fidels i amb els que posteriorment s'han incorporat o ingressat i els que en el futur vindran.

Aquesta és la nostra confiança, perquè fem nostra una frase d'un alt dirigent d'un país socialista segons la qual

« El socialisme triomfarà a tot el món, no pas perquè s'haurà fet témer, sinó perquè s'haurà fet estimar. »

Visca el Partit Socialista Unificat de Catalunya !

Vica el nostre heroi i màrtir nacional Joan Comorera !

APÈNDIXS

Apèndix número 1

(Lluita, número 220, 31 d'agost del 1949)

PUNTUALITZEM

« El Partit Socialista Unificat de Catalunya va ésser la Secció Catalana de la Internacional Comunista.

Darrerament s'ha produït alguna confusió amb relació al caràcter del nostre Partit i de les seves relacions amb la I.C., confusió que s'haurà accentuat amb l'afirmació històricament falsa que s'ha formulat en el darrer número de *Lluita*. Essent aquesta una qüestió tan transcendental per a la història del Moviment obrer de Catalunya, és indispensable posar fi a les confusions i restablir la veritat històrica.

El mes de juny del 1939, en nom del Comitè Executiu, el nostre secretari general, Joan Comorera, va proposar al Presidium de la Internacional que el P.S.U. fos acceptat com a Secció Catalana. La proposició fou aprovada per unanimitat.

La prova històrica d'aquesta afirmació la tenim en dos documents d'importància excepcional.

El dia 15 de maig del 1943, el Presidium de la I.C. va prendre l'acord de dissoldre-la prèvia consulta a les Seccions afiliades.

El dia 24 de maig del 1943, el Comitè Central del P.S.U. de Catalunya va prendre la següent resolució :

« El Comitè Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya — Secció Catalana de la Internacional Comunista des del mes de juny del 1939 —, després d'analitzar la proposició del Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista de dissoldre-la com a centre directiu del moviment obrer internacional, d'alliberar les Seccions de les obligacions derivades dels Estatuts i Resolucions dels Congressos de la Internacional Comunista i els justos raonaments que la precedeixen, ha pres el següent acord :

Primer. Aprovar la proposició del Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista.

Segon. Concentrar totes les forces del Partit per a recolzar amb tots els mitjans al seu abast la guerra alliberadora dels pobles i dels Estats de la coalició antihitleriana per tal d'accelerar la derrota de l'enemic mortal dels treballadors, el feixisme alemany i els seus aliats i vassalls.

Tercer. Concentrar totes les forces del Partit per a mobilitzar a fons Catalunya i transformar l'actual i heroica

resistència activa i victoriosa en guerra popular contra el règim terrorista de Franco i Falange, vassalls, a Espanya, del feixisme alemany.

Quart. Concentrar totes les forces del Partit per aconseguir que els pobles hispànics, agermanats, fent més, més de pressa i millor, enderroquin el règim terrorista de Franco i Falange, impedeixin així que Espanya sigui arrossegada totalment i definitiva a l'infern de la guerra hitleriana.

Cinquè. Concentrar totes les forces del Partit per a exigir, junt amb el poble, el retorn immediat a Espanya de la « Divisió Blava » i dels obrers tramesos com esclaus a Alemanya, actes efectius i criminals de guerra del règim terrorista de Franco i Falange contra les Nacions Unides.

Sisè. Concentrar totes les forces del Partit per accelerar la unitat orgànica de la classe obrera, la Central Sindical Única, la unitat combatent dels catalans i de Catalunya amb els altres pobles hispànics, la constitució urgent de l'òrgan dirigent de la lluita del nostre poble contra el seu mortal enemic : el règim terrorista de Franco i Falange.

Setè. Refermar el treball comú, la lluita comuna contra el règim terrorista de Franco i Falange i la guerra hitleriana, els llaços fraternals que ens uneixen amb el gloriós Partit Comunista d'Espanya.

Pel reforçament de la coalició anglo-soviètico-americana.

Pel segon front, ara, en el continent europeu prop dels centres vitals d'Alemanya.

Per l'anorreament de la cinquena columna, instrument, en cada país, del nazi-feixisme.

Per l'enderrocament del règim terrorista de Franco i Falange.

Per Espanya lliure i independent, per la República.

Per Catalunya lliure.

Per la victòria militar de les Nacions Unides.

Per una pau justa i democràtica.

Visca el Partit Socialista Unificat, partit únic del proletariat català, partit nacional de Catalunya !

Visca la unitat orgànica de la classe obrera, la Central Sindical Única !

Visca la unitat combatent de tots els catalans patriotes, de Catalunya amb els altres pobles hispànics !

Visca la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, l'Exèrcit Roig, i el seu cap genial, company Stalin !

24 de maig del 1943.

Comitè Central del Partit Socialista

La *Pravda* del 10 de juny publicà el següent comunicat del Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista :

« En la darrera sessió del 8 de juny del 1943, el Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista analitzà les decisions rebudes de les seves Seccions respecte la resolució del 15 de maig de 1943 sobre la dissolució de la Internacional Comunista, i ha constatat :

1. Que la proposició de dissoldre la Internacional Comunista ha estat aprovada pels partits comunistes d'Alemanya, Argentina, Austràlia, Àustria, Bèlgica, Bulgària, Canadà, *Partit Socialista Unificat de Catalunya*, Partit Comunista de Colòmbia, Unió Revolucionària Comunista de Cuba, Partit Comunista de Txecoslovàquia, Xile, Espanya, Finlàndia, França, Gran Bretanya, Hongria, Irlanda, Itàlia, Mèxic, Costa Rica, Partit Obrer de Polònia, partits comunistes de Romania, Síria, Suècia, Unió Sud-africana, Partit Comunista Bolxevic de la U.R.S.S. i per la Internacional Jovenivola Comunista (adherida a la Internacional Comunista amb drets de Secció).

2. Que cap de les Seccions de la Internacional Comunista no s'ha rebut cap objecció contra la proposició del Presidium del Comitè Executiu.

Considerant tot això, el Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista resol :

Primer. Declarar que la proposició de dissoldre la Internacional Comunista ha estat unànimement aprovada per les Seccions de la Internacional Comunista que han tingut possibilitat de comunicar llurs decisions (entre les quals es troben totes les Seccions més importants).

Segon. Considerar que a partir del dia 10 de juny del 1943 queden dissolts el Comitè Executiu de la Internacional Comunista, el Presidium i el Secretariat del Comitè Executiu i la Comissió Internacional de Control.

Tercer. Encarregar una comissió composta per Dimitrov (President), Ercoli, Manuïlsqui i Pieck que porti a la pràctica la liquidació dels assumptes pendents, dels organismes, dels serveis i dels béns de la Internacional Comunista.

Per encàrrec del Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista,

8 de juny del 1943. Signat : J. Dimitrov. »

Aquesta és, doncs, la veritat històrica que convé restablir sempre i molt més quan ella honora en tan gran mesura la classe obrera del nostre país. »

(Lluita N° 249, 29 de març del 1950)

Una carta de Nuri Comorera al Secretariat del P.S.U.

« Estimats camarades :

Fins avui no havia cregut necessari adreçar-vos una carta sobre la traïció de Comorera, ja que des del primer dia coneixieu la meua posició, totalment al costat vostre i del Partit, al costat del P.C. d'Espanya i de la volguda camarada Dolores. Com sigui, però, que està especulant, amb hipòcrit sentimentalisme, amb la seva qualitat de pare meu, vull deixar constància de la meua posició, cada dia més ferma, fidel al Partit i als seus principis i caràcter comunista.

No fa molts anys que sóc militant del Partit, però el poc temps que porto en els seus rengles ha estat suficient per comprendre el que és el servir el Partit i el que és traïr-lo. Voler dividir el Partit, voler enfrontar-lo amb el Partit Comunista d'Espanya, i més encara en els moments actuals, què és sinó una miserable traïció ?

Presisament perquè us coneixo personalment i perquè conec també els camarades del Buró Politic, mai no podria acceptar els miserables atacs que contra vosaltres i ells ha fet i fa Comorera, amb l'afany de servir l'enemic. Precisament perquè conec Comorera, la seva conducta moral i familiar burgesa, m'ha facilitat el comprendre la raó que teniu en desemascarar-lo com un rabiós anti-comunista i antisoviètic. Moltes coses que abans no comprenia, sobretot en un dirigent, avui em són clares. La seva hipocresia per encobrir la traïció comesa no m'ha impressionat. Més que mai comprenc la raó del Partit quan no es cansa de dir que la conducta personal d'un militant i encara més d'un dirigent, no pot separar-se de la seva conducta política. Qui en la vida privada i familiar té concepcions burgeses, en la vida política també les té.

Per a mi, per damunt de tot està el Partit, i quan Comorera l'ha traït, entre ell i el Partit, el camí a escollir és clar.

Si des del primer dia vaig condemnar la seva traïció, després, cada dia que passa m'afermo més amb la justesa

de l'actitud del nostre volgut P.S.U. a l'esbandir-lo dels seus rengles i desemascarar-lo com el que és: un agent de la reacció i de l'imperialisme.

L'especulació que fa amb mi, plena d'infàmes, és una demostració més dels baixos procediments utilitzats per ell i tota la seva trepa. A més, he conegut molt d'aprop una provocació feta amb els familiars d'un de vosaltres, familiars que es troben a Catalunya i que precisament per ésser-ho estan estretament vigilats per la policia franquista. També he conegut molt d'aprop la delació i provocació contra un de vosaltres. Només amb això sol n'hi ha prou per veure clarament l'element que és Comorera i sentir contra ell la repugnància i l'odi sagrat que sent tot comunista contra els agents polítics de l'enemic reaccionari i imperialista.

Com a dona i com a comunista em revolto contra els atacs que aquest grupet de degenerats fa objecte a la camarada Dolores Ibárruri, vers la qual sempre he sentit una profunda estimació i admiració i l'exemple de la qual com a dona, mare i comunista és per a nosaltres el tresor més preuat. La traïció de Comorera no ha fet més que reforçar l'estima i l'admiració que sento envers la gran dirigent de les dones antifeixistes, el cap volgut dels comunistes de tot Espanya.

Per a mi, el mateix dia que va néixer el traïdor Comorera va morir el meu pare.

Rebeu de nou, estimats companys del Secretariat, la meva total adhesió i una abraçada.

Nuri COMORERA

Paris, 21 de març del 1950. »

(De Treball apòcrif.)

Més atenció a la lluita contra la banda comorerista

« El F.B.I. americà i l'Intelligent Service anglès, principals parteres de la carronya titista, fan de Catalunya, com de tot Espanya, l'objecte d'una atenció especial. La importància que acorden a Espanya els plans de guerra dels imperialistes ianquis, la necessitat que aquests senten de reforçar la lluita contra el formidable moviment d'unitat obrera i antifranquista, que es va manifestar en les memorables jornades de la primavera de 1951 i que creix i es desenrotlla, obliga els serveis secrets dels imperialistes, d'acord amb la policia franquista, a dedicar una atenció particular a la creació de llurs agències titistes en el nostre país.

Es sabut que Comorera, vell agent dels imperialistes, desemmascarat i expulsat dels rengles del P.S.U., es troba a Barcelona conjuntament amb alguns individus de la seva banda, guardat i protegit per la policia franquista, i s'esforça per localitzar els militants i organitzacions del Partit per a entregar-los a la policia. Flairen pels carrers cercant contacte amb camarades que poden conèixer i amb les persones que saben antifranquistes. Aquests llops polítics es cobreixen amb la pell d'ovella i no tenen cap escrúpol en presentar-se com si fossin autèntics comunistes, amics i admiradors de la Unió Soviètica. Es necessari que els militants aguditzin llur vigilància revolucionària. S'ha d'advertir tots els demòcrates i revolucionaris perquè no siguin sorpresos en llur bona fe, perquè ajudin a aïllar completament aqueixa banda d'indicadors polítics.

El treball d'aqueixa banda polítics, responsable de les detencions de López Raimundo i els altres camarades, exigeix tenir ben present la seva condició miserable d'espies i provocadors.

Seria un error subestimar les possibilitats que l'imperialisme i la burgesia reaccionària funden en aquesta banda, que, dient-ho amb paraules de la nostra gran camarada i dirigent Dolores Ibárruri, « intenten aparèixer amb una fesomia democràtica per a situar-se d'aquesta manera en el camp republicà i realitzar el seu infame treball de pro-

I P.S.U.

-vos una
el primer
at vostre
volguda
peculant,
de pare
cada dia
caràcter

però el
suficient
que és
amb el
noms

i per-
mai no
osaltres
enemic.
conducta
ndre la
s anti-
o com-
es. La
o m'ha
it quan
nilitant
la seva
liar té
té.

an Co-
llir és

raició,
ustesa

Goy 1075 (116)

vocació i d'espionatge al servei dels imperialistes i de llurs lacais franquistes.

Cada comunista, cada obrer conscient i demòcrata honrat ha de sentir el deure d'aguditzar la vigilància política, de descobrir públicament, davant de tot el poble cada un dels passos i actes d'aquests criminals agents de l'imperialisme i desemmascarar-los davant de les masses destruint les caretes amb què intenten tapar llur veritable fesomia de provocadors i indicadors polítics (1).

Aïllem de la classe obrera i de tot el poble els traïdors, oposem l'odi sagrat de la classe obrera i del poble als traïdors i degenerats.

Atenció a la provocació

L'anomenat X, expulsat del Partit per traïdor està a Barcelona i actua amb els falangistes per la zona de la Barceloneta.

L'anomenat Z, agent provocador i delator comorerista, actua a Barcelona ajudat i protegit per la policia.

No oblideu aquests noms. Divulgueu-los ! »

(1) López Raimundo. Sense cap prova, car no n'existeix ni podrà existir mai cap prova, va **acceptar** la calúmnia segons la qual Joan Comorera, Tomàs Molineró i Evarist Massip havien estat els autors de la delació que havia ocasionat la seva detenció.

A Mèxic, López Raimundo va acceptar que li fos dedicat un gran banquet d'homenatge com a heroic dirigent de la vaga dels transports urbans de Barcelona el mes de març del 1951. López Raimundo havia estat detingut el mes d'octubre o de novembre del 1950.

En certa ocasió, parlant amb un company nostre sobre Joan Comorera, López Raimundo es va veure obligat de declarar en castellà, puix que és la llengua que parla :

« — En efecto, a Comorera se le jugó una mala pasada. »

Catalans ! Aquest és el personatge que preté avui ostentar el càrrec de secretari general del P.S.U. de Catalunya !

Teniu-ho present !

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

le 10 de chaque mois

UNIR
DÉBAT

POUR LA RENOVATION
DEMOCRATIQUE
ET REVOLUTIONNAIRE
DU P. C. F.

27, rue du Faubourg-Montmartre
PARIS-9*

*informe, critique,
éducative et débat*

sur tous les problèmes
de la politique et de
l'organisation communistes

MENSUEL : 2 F

ABONNEMENT : 20 F

« UNIR pour le socialisme »

C.C.P. 23.818-76 PARIS